

De VNG staat positief tegenover het voorstel dat schoolbesturen onderling en met gemeenten in overleg treden om een regionaal gebiedsplan op te stellen. In de verkenning naar de toekomstige rol van gemeenten in onderwijshuisvesting 'De lat omhoog', heeft de VNG hier het volgende over geschreven:

*Aangezien gemeenten in het sociale domein veel verbindingen leggen op het niveau van basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs, is een formeel instrument voor de planning van deze voorzieningen meer dan wenselijk voor gemeenten. We denken aan een door gemeente en schoolbesturen gezamenlijk op te stellen spreidingsplan PO analoog aan het bestaande Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen VO.*

De planning van voorzieningen heeft invloed op verbindingen tussen instellingen en professionals, op spreiding en nabijheid van voorzieningen, op het tegengaan van verloedering en leegstand, op het voorkomen van versnippering, op het stimuleren van participatie en een gezonde leefstijl, enzovoort. De onderwijswetten bieden gemeenten geen formele instrumenten om te komen tot bovenwijkse en intergemeentelijke planning van voorzieningen. De wetgever bereidt momenteel wel een voorstel voor verplichte regionale gebiedsplannen voor krimpgebieden voor. In het voortgezet onderwijs voorziet de wet al in een Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO-VO). Aandachtspunt is dat evaluatie van het RPO uitwijst dat de invloed van gemeenten daarop nogal beperkt is. Een voorwaarde is derhalve dat de gemeentelijke rol bij het opstellen van deze plannen wordt versterkt en dat er in de spreidingsplannen een relatie wordt gelegd met het gemeentelijk beleid op het terrein van onderwijshuisvesting en maatschappelijke voorzieningen.

Met betrekking tot het wetsvoorstel zoals nu in de internetconsultatie wordt voorgelegd, heeft de VNG een aantal aandachtspunten:

1. De MvT geeft blijk van de wetenschap dat samenwerking tussen scholen lang niet altijd van de grond komt vanwege concurrentie of richtingsverschillen. In die gevallen kan volgens de MvT de gemeente een initiërende rol nemen. Deze rol is echter niet in de wetsartikelen verankerd.
2. Het wetsvoorstel biedt geen garantie voor vroegtijdige betrokkenheid van gemeenten bij de gebiedsplannen. Dit is wel wenselijk in relatie tot onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, en de verbinding van de overige gemeentelijke verantwoordelijkheden in het sociaal domein. De verplichting tot overleg zou ook de betrokkenheid van de gemeente bij de opstelling van het gebiedsplan moeten inhouden.
3. In de MvT wordt de regierol belegd bij procesbegeleiders. Dit is een goed initiatief. De regierol kan in overeenstemming tussen betrokken partijen, echter ook bij een schoolbestuur of gemeente belegd worden. De procesbegeleiders kunnen dan een faciliterende en ondersteunende rol vervullen. Zo is de continuïteit in de samenwerking ook na de twee jaar dat OCW de procesbegeleiders faciliteert nog geborgd.
4. Het wetsvoorstel kent geen financiële gevolgen. De kosten van leegstand bij leerlingendaling is echter wel een aandachtspunt.

Daarnaast verdient het aanbeveling de uitkomsten van de activiteiten die OCW, VNG en LVO (landelijke vereniging voor onderwijsadviseurs) de komende maanden ondernemen om invulling te geven aan de gemeentelijke rol bij leerlingendaling bij het uiteindelijke wetsvoorstel te betrekken. Volgens de bestuurlijke afspraken verwachten we dat het uiteindelijke wetsvoorstel nog voor een bestuurlijke reactie aan de VNG wordt voorgelegd.